

Znaczenie polityki międzynarodowej w XXI wieku: Rola dyplomacji w kształtowaniu bezpieczeństwa Polski.

Polityka w XXI niezaprzeczalnie jest pełna dynamiki oraz wyzwań w sferze geopolitycznej co ma wpływ na percepcję państw, na to jak buduje się relacje między krajami. XXI wiek jest erą post- zimnowojenną, w której doszło do wielu przemian ekonomicznych, gospodarczych oraz społecznych w szczególności w rejonie środkowo-europejskim, w którym znajduje się nasza ojczyzna Polska. Początek XXI wieku dał naszemu państwu wiele możliwości poprzez m.in. akcesję do struktur wspólnot europejskich (Unia Europejska). Akcesja Polski do UE¹ dała nam wiele możliwości rozwoju pod względem ekonomicznym poprzez likwidację barier celnych² i wszelkich mechanizmów obronnych stosowanych przez tzw. Państwa starej UE (Austria, Belgia, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Niemcy, Portugalia, Szwecja, Wielka Brytania (do 2020) oraz Włochy.)

Pojawia się pytanie czy rozwój gospodarczy ramach Unii Europejskiej jest dla nas jedyną drogą? Nie! Warunkiem, który musimy spełnić jest zmiana orientacji geopolitycznej państwa polskiego, które to musiałoby przyjąć strategię wielowektorową³ oraz inwestycja w przyszlą kadrę dyplomatyczną, która umożliwiłaby państwu polskiemu w przyszłości otworzyć się na nowe rynki zbytu. Ale czym jest polityka wielowektorowa? Polityka wielowektorowa polega na strategii międzynarodowej, w której to utrzymuje się relacje z państwami bądź z grupą państw i nie faworyzuje się żadnego z nich. Strategia daje możliwość braku uzależnienia od konkretnego sojusznika bądź państwa. W dużej mierze polega to na prowadzeniu umiejętnej dyplomacji z wieloma graczami na arenie międzynarodowej z naciskiem na własne interesy narodowe, w szczególności te gospodarcze. Co więcej polityka wielowektorowa daje nam elastyczność w związku z ciągłymi zmianami zachodzącymi na świecie.

Przykładem państwa, które prowadzi politykę wielowektorową jest Turcja. Będąc pełnoprawnym członkiem NATO to państwo coraz chętniej otwiera się na nowe możliwości związane z handlem zagranicznym oraz szukanie nowych partnerów handlowych. Turcja mimo przynależności do Unii celnej z Unia Europejską⁴ od 1995 i rozpoczęcia rozmów akcesyjnych w 1999⁵ dalej nie jest członkiem. Wskutek tego Ankara zaczęła stosować

¹ „Polska w Unii Europejskiej” <https://www.gov.pl/web/ue/polska-w-ue> [dostęp: 12.03.2025]

² „Jednolity rynek europejski mniejszanie barier, pogłębianie współpracy”, <https://www.paih.gov.pl/wp-content/uploads/0/143001/143015.pdf> [dostęp: 12.03.2025]

³ „Multipolarization” <https://securityconference.org/en/publications/munich-security-report-2025/introduction/> [dostęp: 12.03.2025]

⁴ „Unia celna UE–Turcja” <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/pl/content/unia-celna-ue-turcja> [dostęp: 12.03.2025]

⁵ „Turcja” <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/turkey-enlargement/> [dostęp: 12.03.2025]

pragmatyczną politykę i pomimo tego, że Turcja jest silnie związana z zachodem pod względem militarnym i gospodarczym, wciąż szuka alternatyw. Turcja w 2022 wyraziła zainteresowanie potencjalnym przystąpieniem do Szanghajskiej Organizacji Współpracy⁶. Natomiast 2 lata później zainteresowała się potencjalnym członkostwem w Grupie BRICS znanej również jako BRICS+ (Brazylia, Rosja, Indie, Chiny, RPA, Egipt, Etiopia, Iran, Zjednoczone Emiraty Arabskie oraz Indonezja). BRICS też staje się coraz popularniejszy szczególnie wśród krajów tzw. Globalnego południa ze względu na chęć współpracy wyłącznie w sferze ekonomicznej, a nie politycznej⁷

Po 1989 po upadku systemu socjalistycznego Polska miała aspiracje dążyć do integracji z instytucjami Europejskimi takimi jak Rada Europy, NATO oraz Unia Europejska. Przemiany po 1989⁸ nie tylko przyniosły zmiany systemowe (pierwszy demokratyczny rząd, wolne wybory oraz pluralizm polityczny) ale też przyniosło to zmiany gospodarcze. Polska musiała przejść transformację gospodarczą z modelu socjalistycznego na kapitalistyczny. Jednym z reformatorów oraz inicjatorem wprowadzenia przemian gospodarczych był Leszek Balcerowicz. Skutki reform Balcerowicza⁹ są odczuwalne do dzisiaj.

Te zmiany dały możliwość zbudowania gospodarki rynkowej, aczkolwiek przyczyniło się to do zamknięcia wielu rodzimych firm oraz fabryk, które działały w Polsce od dekad albo zostały wykupione przez zachodnie firmy. To spowodowało wzrost bezrobocia oraz zmusiło miliony Polaków do emigracji w celach zarobkowych (głównie do krajów starej Unii).

Polska od 2004 roku jest członkiem Unii Europejskiej. Bez wątpienia większość premierów i prezydentów starało się dążyć do poszerzania integracji europejskiej poprzez dołączenie naszego kraju do strefy Schengen¹⁰ oraz przyjęcie traktatu Lizbońskiego w 2009¹¹. Dało to nam otwarcie na nowe rynki oraz promowanie naszej produkcji na rynkach zagranicznych, aczkolwiek przyczyniło się to do wypierania rodzimej produkcji na rzecz zachodnich marek. Wiele polskich firm już zostało przejętych przez zachodnie korporacje co doprowadziło nas do większej zależności od zagranicznych koncernów oraz do nieuczciwej konkurencji wewnątrz Unii Europejskiej. Tego typu zjawisko jest często określane jako „Europa dwóch prędkości”¹²

⁶ „Turcja a Szanghajska Organizacja Współpracy” <https://pism.pl/publikacje/turcja-a-szanghajska-organizacja-wspolpracy> [dostęp: 12.03.2025]

⁷ „Why is BRICS so popular among Global South countries?” <https://global.chinadaily.com.cn/a/202411/05/WS6729b6b2a310f1265a1cb8bf.html> [dostęp: 12.03.2025]

⁸ „Transformacja gospodarcza i ustrojowa. Początki III RP” <https://zpe.gov.pl/a/transformacja-gospodarcza-i-ustrojowa-poczatki-iii-rp/DjFjr3TZK> [dostęp: 13.03.2025]

⁹ „Ślepe uliczki Leszka Balcerowicza” <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/931358,leszek-balcerowicz.html> [13.03.2025]

¹⁰ „17 lat temu Polska przystąpiła do strefy Schengen” <https://www.pap.pl/aktualnosci/17-lat-temu-polska-przystapila-do-strefy-schengen-0> [dostęp 14.03.2025]

¹¹ „Traktat z Lizbony” <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/pl/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-lisbon> [dostęp: 15.03.2025]

¹² Premier Belgii proponuje Europę dwóch prędkości” [https://www.europarl.europa.eu/RegData/presse/pr_info/2006/PL/03A-DV-PRESSE_IPR\(2006\)05-30\(08572\)_PL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/presse/pr_info/2006/PL/03A-DV-PRESSE_IPR(2006)05-30(08572)_PL.pdf) [dostęp 15.03.2025]

Relacje Między USA a Polską od 1989 uległy diametralnym zmianom. Polska w celu zbliżenia się do Stanów Zjednoczonych zaczęła starać się o członkostwo w NATO poprzez między innymi partycypację w wielu misjach stabilizacyjnych w krajach byłej Jugosławii. Inną sferą, która odegrała dużą rolę w relacjach polsko-amerykańskich była współpraca gospodarcza. Dużo firm amerykańskich w wielu sektorach od spożywczych po finansowe otworzyło tu swoją działalność. Wiele amerykańskich marek jest łatwo rozpoznawalnych na terenie naszego kraju.

Obecnie świat jest pełny napięć w związku z wieloma konfliktami, które toczą się globalnie. Państwo polskie było zaangażowane w wiele konfliktów na bliskim wschodzie w związku z atakami 11.09.2001 na World Trade Center w Nowym Jorku, USA. W ramach koalicji zawartej w tzw. walce z terrorem w ramach NATO. Biorąc pod uwagę koszty związane z naszym udziałem w wojnie w Afganistanie, które wyniosły aż 5 miliardów złotych¹³ oraz w Iraku 1.1 miliarda złotych w zamian za partycypację w Iraku państwo polskie miało otrzymać zyski, do czego oczywiście nie doszło. Pieniądze, które zostały zainwestowane w te wojny mogły zostać przeznaczone na rozwój innych ważnych dziedzin polskiej gospodarki. Bez wątpienia państwo polskie powinno zakończyć zaangażowanie się w nie swoje konflikty i zacząć się skupiać na własnej gospodarce oraz interesie narodowym.

Przykładem tego typu działań jest ożywienie relacji w stosunkach z między RP a Chinami 24.06.2024 Prezydent RP Andrzej Duda odwiedził w Pekinie przewodniczącego Chin Xi Jinpinga¹⁴. Wizyta miała ogromne znaczenie, gdyż odbyła się na 75lecie zawarcia stosunków międzynarodowych między Polską a Chińską Republiką Ludową. Oprócz omówienia kwestii związanych z handlem Chiny wprowadziły dla obywateli RP reżim bezwizowy na okres 15 dni od przybycia na teren CHRL. Innym przykładem jest niedawna wizyta premiera Donalda Tuska 12.03.2025 w Turcji, podczas której to spotkał się z prezydentem Turcji Recepem Tayyipem Erdoğanem¹⁵. Premier Tusk podkreślił znaczenie polsko-tureckich więzi, co ma duże znaczenie w sferze gospodarczej, historycznej oraz w kwestii globalnych wyzwań.

Podsumowując można stwierdzić, że ważne jest, aby Polska nie skupiała się wyłącznie na budowaniu relacji z zachodem, w celu zapewnienia sobie bezpieczeństwa, ale też ze wschodem. Mamy niekorzystne położenie geograficzne, ale z dużym potencjałem, które dałoby nam możliwość bycia łącznikiem świata zachodu oraz wschodu poprzez budowanie szlaków komunikacyjnych takich jak koncepcja „Nowego jedwabnego szlaku”¹⁶ który by zdecydowanie wpłynął na handel z Chinami i nie tylko. Są różne warianty tej koncepcji jak potencjalny szlak mógłby przebiegać, przez Chiny, Mongolię, Rosję, Białoruś i Polskę Obecnie istnieje taki terminal na naszym terenie w Małaszewiczach, aczkolwiek nie jest on

¹³ „Polska misja w Afganistanie. Pochłonęła miliardy złotych” <https://www.money.pl/gospodarka/polska-misja-w-afganistanie-pochlonela-miliardy-zlotych-6659034737019456a.html> [dostęp: 15.03.2025]

¹⁴ „Xi Jinping Holds Talks with Polish President Andrzej Duda”

https://www.fmprc.gov.cn/eng/xw/zyxw/202407/t20240712_11452607.html [15.03.2025]

¹⁵ „President Erdoğan meets with Polish PM Tusk” <https://www.iletisim.gov.tr/english/haberler/detay/president-erdogan-meets-with-polish-pm-tusk> [dostęp: 15.03.2025]

¹⁶ „Czym jest Nowy Jedwabny Szlak?” <https://pitd.org.pl/news/nowy-jedwabny-szlak-co-to-jest/> [15.03.2025]

wystarczająco duży, stąd też jest konieczna dalsza rozbudowa tego terminalu¹⁷. Najważniejsze co może nam pomóc w celu zapewniania sobie bezpieczeństwa to umiejętna dyplomacja i prowadzenie interesów w skali globalnej. Jednak najważniejszym aspektem w tej kwestii jest utrzymanie dobrosąsiedzkich stosunków ze wszystkimi sąsiadami RP w celu promocji pokoju oraz stabilności w naszym regionie.

¹⁷ „Chińczycy chcą rozbudowy Małaszewicz. Odwrotnie, niż rząd Tuska?” <https://podlaski.info/2025/01/31/chinczycy-chca-rozbudowy-malaszewicz-odwrotnie-niz-rzad-tuska/> [dostęp: 15.03.2025]

Bibliografia:

<https://www.gov.pl/web/ue/polska-w-ue>

<https://www.paih.gov.pl/wp-content/uploads/0/143001/143015.pdf>

<https://securityconference.org/en/publications/munich-security-report-2025/introduction/>

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/pl/content/unia-celna-ue-turcja>

<https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/turkey-enlargement/>

<https://pism.pl/publikacje/turcja-a-szanghajska-organizacja-wspolpracy>

<https://global.chinadaily.com.cn/a/202411/05/WS6729b6b2a310f1265a1cb8bf.html>

<https://zpe.gov.pl/a/transformacja-gospodarcza-i-ustrojowa-poczatki-iii-rp/DjFjr3TZK>

<https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/931358,leszek-balcerowicz.html>

<https://www.pap.pl/aktualnosci/17-lat-temu-polska-przystapila-do-strefy-schengen-0>

<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/pl/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-lisbon>

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/presse/pr_info/2006/PL/03A-DV-PRESSE_IPR\(2006\)05-30\(08572\)_PL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/presse/pr_info/2006/PL/03A-DV-PRESSE_IPR(2006)05-30(08572)_PL.pdf)

<https://www.money.pl/gospodarka/polska-misja-w-afganistanie-pochlonela-miliardy-zlotych-6659034737019456a.html>

https://www.fmprc.gov.cn/eng/xw/zyxw/202407/t20240712_11452607.html

<https://www.iletisim.gov.tr/english/haberler/detay/president-erdogan-meets-with-polish-pm-tusk>

<https://pitd.org.pl/news/nowy-jedwabny-szlak-co-to-jest/>

<https://podlaski.info/2025/01/31/chinczycy-chca-rozbudowy-malaszewicz-odwrotnie-niz-rzad-tuska/>